

Asia: VN/4845/2020

Lausuntopyyntö asumisneuvonnan lakisäateistämistä valmistelleen työryhmän raportista

Lausunnonantajan lausunto

Mitä seuraavista työryhmän tarkastelemista vaihtoehtoista kannatatte?

Ei mikään edellä mainittu vaihtoehto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

STEAN LAUSUNTO ASUMISNEUVONNAN LAKISÄATEISTÄMISTÄ VALMISTELLEEN TYÖRYHMÄN RAPORTTIIN

STEA kiittää ympäristöministeriötä lausuntopyyntöstä ja näkee kehittämistyön asumisneuvonnan turvaamiseksi tärkeänä sen oikeudellisen ja rahoituksellisen aseman ratkaisemiseksi hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti.

STEA kannattaa vaihtoehtoja, joissa lakisäateinen asumisneuvonta tuotettaisiin joko kunnan palveluna (vaihtoehto 2) tai Asumisrahaston rahoittamalla monitoimijaisella sopimusmenettelyllä (vaihtoehto 3). Tällöin asumisneuvonnaksi määritelty toiminta rajattaisiin ulos STEA-avustuksilla rahoitetusta toiminnasta. STEA ei kannata vaihtoehtoa 4, jossa nykytilannetta ei muutettaisi, koska se jättäisi epäselvän vastuunjaon ennalleen.

STEA pitää erityisen tarpeellisena asumisneuvontaa koskevien käsitteiden ja vastuiden määrittelemistä laissa. Asumisneuvonnan kokoaminen juridisesti selkeäksi kokonaisuudeksi parantaa tilannetta nykyisestä. Työryhmän raportissa mainittujen asumisneuvonnan, asumissosiaalisen työn tai asumisohjauksen käsitteiden määritelmien nykyinen tulkinnanvaraisuus ei ole riittävä säädöstasoisien tehtävien määrittämisen näkökulmasta. STEA-avustusten myöntämisen näkökulmasta on lakia säädettäessä tärkeää määritellä selkeästi ja tarkkarajaisesti, mikä toiminta on lakisäateistä asumisneuvontaa, ja mikä ei.

STEA-avustuksilla rahoitetaan tällä hetkellä asumisneuvontaa muun muassa vammaisille, nuorille, maahanmuuttajille, päihde- ja mielenterveyskuntoutujille, vuokra-asunnoissa asuville sekä vapautuville vangeille. Järjestöt toteuttavat STEA-avustuksilla erilaisia työryhmän raportissa lueteltuja tuen muotoja, kuten vuokrarästeihin puuttumista, velka- ja talousneuvontaa, yksilöllistä ohjausta asumistaitoihin, asukkaiden ryhmätoimintaa ja asukasdemokratian toteuttamista. Lisäksi STEA-avustuksella rahoitetaan yleisempää tiedotus- ja neuvontatyötä asumisesta sekä asumiseen keskittyvää tukea elämän eri nivelvaiheissa. Järjestöjen toteuttaman asumisneuvonnan yhtenä etuna on matalan kynnyksen toiminta, joka ei edellytä esimerkiksi sosiaalihuollon asiakkuutta.

Osa STEA-avustusten saajista hallinnoi tukiasuntoja yleishyödyllisinä yhteisöinä tai niiden omistamien osakeyhtiöiden kautta. STEA-avustuksilla rahoitetun asumisneuvonnan kohderyhminä ovat merkittäviltä osin järjestöjen ja niiden lähiyhteisöjen omistamissa asunnoissa ja muiden toimijoiden tukiasunnoissa asuvat vuokralaiset. STEA-avustuksilla rahoitetaan tukea myös asunnottomille sekä esimerkiksi ensimmäistä asuntoaan etsiville nuorille, omassa asunnossaan asuville ylivelkaantuneille ja vanhempiensa luona asuville kehitysvammaisille. Osa järjestöistä tarjoaa asumisen tukea palveluna kunnille.

Asumisneuvonnan ja -ohjauksen vastuut jakautuvat nykytilanteessa monille erilaisille toimijoille. Asumisneuvonta on STEAn avustusten näkökulmasta ongelmallista, koska ei ole selkeästi määritelty, mikä osa toiminnasta kuuluu julkisen toimijan vastuulle. STEA-avustuksilla ei ole tarkoituksenmukaista rahoittaa julkisen sektorin vastuulle kuuluvaa toimintaa. Asumisneuvonnan selkeä määrittely ja tekeminen lakisääteiseksi antaa STEAlle tilaisuuden arvioida asumisneuvonnan rahoitusta ja painopisteitä.

SOSIAALI- JA TERVEYSJÄRJESTÖJEN AVUSTUSKESKUS

johtaja Kristian Seemer

erityisasiantuntija Sampo Villanen

Villanen Sampo
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö - Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus
(STEA)